Raad van de Europese Unie

Brussel, 29 oktober 2026
(OR. en)

15163/26

DEVGEN 178	**COEST 806**
ACP 106	**SAN 745**
RELEX 1432	**GENDER 163**
MIGR 334	**CLIMA 602**
SUSTDEV 89	**ENER 723**
COHOM 142	**MAMA 262**
COAFR 354	**MOG 231**
COASI 201	**NDICI 23**
DIGIT 283	**COWEB 140**
COLAC 140	

BEGELEIDENDE NOTA

van:	de secretaris-generaal van de Europese Commissie, ondertekend door mevrouw Martine DEPREZ, directeur
ingekomen:	29 oktober 2026
aan:	mevrouw Thérèse BLANCHET, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie
nr. Comdoc.:	COM(2026) 588 final
Betreft:	VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD Jaarverslag 2026 over de uitvoering van de instrumenten voor extern optreden van de Europese Unie in 2025

De delegaties vinden hierbij document COM(2026) 588 final.

Bijlage: COM(2026) 588 final

EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 29.10.2026
COM(2026) 588 final

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

Jaarverslag 2026 over de uitvoering van de instrumenten voor extern optreden van de Europese Unie in 2025

{SWD(2026) 324 final}

Inhoudsopgave

VOORWOORD 2
MONDIALE VERPLICHTINGEN 4
Reactie van de EU op de aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne 4
De EU: een speler op wereldniveau 4
Global Gateway 6
Humanitaire hulp 6
THEMATISCH OVERZICHT 8
Menselijke ontwikkeling 8
Schone transitie en klimaatbestendigheid 8
Digitalisering, wetenschap, technologie, innovatie en infrastructuur 9
Duurzame groei en werkgelegenheid 10
Migratie en gedwongen ontheemding 11
Democratisch bestuur en mensenrechten, vrede en veiligheid 12
MONDIALE REIKWIJDTE 14
Afrika bezuiden de Sahara 14
Azië en de Stille Oceaan 15
Noord- en Zuid-Amerika en het Caribisch gebied 15
Uitbreiding van de EU (Westelijke Balkan, Turkije, Oekraïne, Republiek Moldavië, Georgië) 16
Europees nabuurschap 17
Oostelijk nabuurschap van de EU 17
Zuidelijk nabuurschap van de EU en het Midden-Oosten en de Golfregio 18
Landen en gebieden overzee (LGO) 18

VOORWOORD

2025 werd gekenmerkt door ingrijpende en vaak onvoorspelbare veranderingen in de hele wereld. Burgers voelden steeds sterker de gevolgen van aanhoudende oorlogen in buurlanden. Het effect van de Russische aanvalsoorlog in Oekraïne bleef voelbaar in de Europese Unie met de toename van hybride campagnes om de Europese veiligheid te ondermijnen. Door de steeds instabielere situatie in de wereld rond haar moest de Europese Unie meer verantwoordelijkheid blijven nemen voor haar eigen veiligheid en defensie, haar belangen overal ter wereld proactief blijven verdedigen en haar inspanningen opvoeren om wereldwijde uitdagingen aan te pakken, de mensenrechten te beschermen en het multilateralisme te versterken.

De EU heeft haar aanpak gestaag verschoven naar het sluiten van wederzijds voordelige partnerschappen van gelijken, om zowel intern als in de rest van de wereld veerkracht en autonomie op te bouwen. Een belangrijk instrument hierbij is de Global Gateway-strategie. Aan de hand van Global Gateway kan de EU haar middelen concentreren waar deze het grootste verschil kunnen maken op het gebied van duurzame ontwikkeling, terwijl de belangen van de Unie worden beschermd. Het effect is duidelijk zichtbaar, zowel wat de kwantiteit als de kwaliteit van de ondernomen initiatieven betreft.

Om de impact van de EU in de wereld te maximaliseren en optimaal gebruik te maken van de middelen en vaardigheden van de EU, hebben de EU-instellingen, de EU-lidstaten en de financiële instellingen het concept van samenwerking als “Team Europa” ten volle omarmd. Deze aanpak is nu een integraal en centraal onderdeel van het instrumentarium voor extern optreden, in het kader van Global Gateway dan wel in situaties in kwetsbare gebieden, door middel van humanitaire bijstand en civiele bescherming of door middel van multilaterale betrokkenheid. Het EU-netwerk van delegaties blijft een sleutelrol spelen bij het waarborgen van een sterke en coherente aanwezigheid ter plaatse en werkt nauw samen met de EU-lidstaten en de Europese financiële instellingen in het kader van een “Team Europa”-aanpak.

Het externe optreden van de EU in 2025 kan worden onderverdeeld in vier elkaar versterkende pijlers: het verdedigen van vrede en veiligheid, het bevorderen van uitbreiding, het beschermen van welvaart en economische veiligheid en veerkracht, en het versterken van multilateralisme en mondiale solidariteit. Via haar instrumenten voor extern optreden bleef de EU op snelle, flexibele en geïntegreerde manier op crises en geopolitieke schokken reageren, met de hoogste normen voor goed financieel beheer.

In dit verslag worden de werkzaamheden van de EU en haar lidstaten in het kader van alle vier de pijlers beschreven, waaronder de werkzaamheden ter versterking van partnerschappen, in overeenstemming met onze Europese waarden, alsook onze acties op vele gebieden, van armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling tot vrije handel, veiligheid, vrede en stabiliteit, migratie, bevordering van de mensenrechten, gendergelijkheid en empowerment van vrouwen, bescherming van de democratie en de rechtsstaat, en het verlichten van lijden. Via EU-initiatieven werden ook partnerlanden ondersteund bij het aanpakken van de klimaatverandering en het

beschermen van de biodiversiteit, waarmee de EU laat zien dat zij zich blijft inzetten om haar mondiale verplichtingen na te komen.

De Europese Unie is het sterkst als we de handen ineenslaan. Naast onze uitgebreide portefeuille van projecten en externe instrumenten is het daarom van essentieel belang om solide en duurzame resultaten te blijven ontwikkelen en realiseren met een “Team Europa”-aanpak.

Hoge vertegenwoordiger /vicevoorzitter	Commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris
KAJA KALLAS	**DUBRAVKA ŠUICA**	**MARTA KOS**	**JOZEF SÍKELA**	**HADJA LAHBIB**
Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid	Middellandse Zeegebied	Uitbreiding	Internationale Partnerschappen	Gelijkheid, Paraatheid en Crisisbeheer

MONDIALE VERPLICHTINGEN

Reactie van de EU op de aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne

De grootschalige aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne bleef menselijk leed, massale ontheemding en grootschalige vernietiging van kritieke civiele en energie-infrastructuur veroorzaken, terwijl de Europese en mondiale veiligheidsorde werd ondermijnd en de kwetsbaarheid op het gebied van voedsel, energie en economie tot ver buiten de regio werd verergerd.

Eind 2025 hadden de Europese Unie (EU) en haar lidstaten in totaal ongeveer 193,3 miljard EUR aan gecombineerde steun aan Oekraïne verleend, waaronder 69,3 miljard EUR aan militaire steun, meer dan 103,3 miljard EUR aan financiële, economische en humanitaire steun, 3,7 miljard EUR uit opbrengsten in verband met geïmmobiliseerde Russische tegoeden en 17 miljard EUR om mensen te helpen die de oorlog ontvluchten.

Een centrale pijler van de respons van de EU in 2025 was de faciliteit voor Oekraïne, een specifiek instrument van maximaal 50 miljard EUR om voorspelbare en flexibele steun te verlenen voor het herstel, de wederopbouw en de modernisering van Oekraïne, waarbij aan hervormingen verbonden subsidies en leningen worden gecombineerd met een investeringstak, het investeringskader voor Oekraïne, met 9,5 miljard EUR aan EU-steun en met als doel tot 40 miljard EUR aan publieke en particuliere investeringen te mobiliseren. Eind 2025 was in dit kader tot 6,9 miljard EUR toegewezen aan programma's ter ondersteuning van kleine ondernemingen, door oorlog getroffen gemeenschappen, kritieke infrastructuur en de groene en de digitale transitie.

In 2025 heeft de EU, naar aanleiding van de toezeggingen van de G7-leiders en op basis van een voorstel van de Commissie, een financieel steunpakket goedgekeurd en uitbetaald, bestaande uit een lening voor buitengewone macrofinanciële bijstand van 18,1 miljard EUR. Als onderdeel van het pakket wordt een samenwerkingsmechanisme voor leningen gefinancierd met uitzonderlijke opbrengsten uit geïmmobiliseerde Russische staatsactiva. Daarnaast zijn de EU-lidstaten in december 2025 overeengekomen Oekraïne voor 2026 en 2027 een lening van 90 miljard EUR te verstrekken, op basis van door de EU-begrotingsmarge gedekte EU-leningen.

In 2025 nam de EU verdere pakketten beperkende maatregelen (sancties) aan om het vermogen van Rusland om zijn oorlog te voeren te beperken en zijn economische basis te verzwakken, bijvoorbeeld door zijn toegang tot gevechtstechnologieën en zijn energie-inkomsten te beperken.

Daarnaast vormden sancties en maatregelen om de afhankelijkheid van Russische fossiele brandstoffen te verminderen een ander belangrijk onderdeel van de respons van de EU, waarbij de Russische invoer in de EU sterk werd verminderd aan de hand van de REPowerEU-routekaart van de EU en de daarmee verband houdende wetgeving.

Oekraïne bleef de grootste operatie ooit in het kader van het Uniemechanisme voor civiele bescherming, waarbij het Coördinatiecentrum voor respons in noodsituaties 39 geactualiseerde verzoeken om bijstand van Oekraïne afhandelde. Alleen al in 2025 verstrekte de EU in totaal 220 miljoen EUR aan humanitaire hulp om het lijden van de Oekraïense bevolking te verlichten. De richtlijn tijdelijke bescherming voor mensen die de oorlog ontvluchten werd verlengd tot maart 2027.

De EU: een speler op wereldniveau

In 2025 opereerde de EU in een steeds gespannener en complexer internationaal klimaat, met oorlog nabij haar grenzen, escalerende regionale conflicten, verstoringen van handelsroutes, toenemende

geopolitieke en geo-economische concurrentie en steeds ernstigere klimaat- en milieucrises. De achteruitgang van de democratie, schendingen van het internationaal recht, met inbegrip van schendingen van de mensenrechten en het internationaal humanitair recht, desinformatie en buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging, en de toenemende druk op het multilaterale systeem en de op regels gebaseerde internationale orde hebben de mondiale stabiliteit verder ondermijnd.

De reactie van de EU op de mondiale ontwikkelingen in 2025 berustte op vier elkaar versterkende pijlers: het verdedigen van vrede en veiligheid, het bevorderen van uitbreiding, het beschermen van welvaart en veerkracht door middel van duurzame en veilige economische banden, en het versterken van multilateralisme en mondiale solidariteit. Duurzame vrede, veiligheid en welvaart zijn afhankelijk van een doeltreffende, op regels gebaseerde internationale orde.

In 2025 heeft de EU verdere stappen gezet bij de uitvoering van haar veiligheids- en defensieagenda door middel van een geïntegreerde aanpak van veelzijdige veiligheids- en defensie-uitdagingen, door krachtige militaire steun voor Oekraïne te handhaven, haar rol te versterken via missies in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid en de Europese Vredesfaciliteit, de weerbaarheid tegen hybride en cyberdreigingen te vergroten en veiligheids- en defensiepartnerschappen te versterken.

De Unie erkende dat onderlinge afhankelijkheid steeds vaker als wapen wordt ingezet en streefde er in 2025 naar kritieke afhankelijkheden te verminderen en tegelijkertijd een open en op regels gebaseerde handel in stand te houden. De EU zette een proactievere en efficiëntere aanpak uiteen om haar economische veiligheid te versterken[1]. Omdat economische veiligheid en veerkracht steeds meer centraal staan in het externe optreden, heeft de EU een economisch buitenlands beleid ontwikkeld waarin concurrentievermogen, veiligheid en partnerschappen met elkaar worden verbonden en haar handels- en partnerschapsagenda met belangrijke regio's en gelijkgestemde partners wereldwijd wordt versterkt. De Global Gateway-strategie werd een essentieel kader om deze agenda om te zetten.

De EU heeft haar inzet voor multilateralisme, mondiale solidariteit en de bescherming van de mensenrechten en humanitaire beginselen versterkt door zich in te zetten voor de verdediging en de aanpassing van het multilaterale stelsel, voortbouwend op het VN-Handvest, de Agenda 2030 en het "Pact voor de Toekomst" van de Verenigde Naties (VN). In 2025 heeft de EU actief steun verleend aan het VN80-initiatief van de secretaris-generaal van de VN, dat een kans biedt om de doeltreffendheid, kostenefficiëntie en samenhang van de VN te versterken en ervoor te zorgen dat de VN haar drie pijlers — vrede en veiligheid, mensenrechten en ontwikkeling — kan verwezenlijken.

In 2025 plaatste de EU de oceaan bovendien hoger op de lijst van strategische prioriteiten van haar externe optreden, onder meer door de integriteit van het VN-Verdrag inzake het recht van de zee te verdedigen als rechtskader voor alle activiteiten op het gebied van oceanen. Tijdens de derde VN-oceaanconferentie deed de EU meer dan vijftig vrijwillige toezeggingen ter waarde van bijna 1 miljard EUR om de internationale gemeenschap te helpen mobiliseren om oceaanactie te versnellen, met name met het oog op de inwerkingtreding van het Verdrag inzake de Volle Zee.

[1] JOIN(2025) 977

In 2025 bleven de EU en haar lidstaten samen de grootste verstrekker van officiële ontwikkelingshulp (ODA), met 82,5 miljard EUR, goed voor 48 % van de wereldwijde ODA[2] op basis van voorlopige OESO-gegevens. Uit de gegevens blijkt echter dat de totale ODA wereldwijd aanzienlijk is gedaald, voornamelijk als gevolg van de aanzienlijke terugtrekking van de VS.

Met de lancering van de eerste oproepen tot het indienen van projecten om de uitdagingen aan te pakken waarmee de ultraperifere gebieden van de EU, de LGO en niet-EU-landen die aan Interreg-programma's deelnemen, worden geconfronteerd, is een belangrijke stap voorwaarts gezet in de inspanningen om de externe en cohesiemiddelen van de EU nauwer te coördineren.

Global Gateway

De EU heeft Global Gateway verder opgeschaald. Global Gateway is de wereldwijde investeringsstrategie van de EU voor het opbouwen van wederzijds voordelige partnerschappen en het mobiliseren van publieke en particuliere middelen om de wereldwijde investeringskloof te dichten en de uitvoering van de Agenda 2030 en de duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) te ondersteunen.

Tegen 2025 hadden de EU, haar lidstaten en de Europese financiële instellingen meer dan 306 miljard EUR aan Global Gateway-investeringen gemobiliseerd, waarmee het streefcijfer van 300 miljard EUR voor 2027 ruim op tijd werd gehaald. In 2025 bleef de "Team Europa"-aanpak centraal staan, om te zorgen voor een gecoördineerde uitvoering van investeringspakketten met een grote impact.

De Global Gateway-investeringshub[3] voor Afrika bezuiden de Sahara, Latijns-Amerika en het Caribisch gebied en de regio Azië-Stille Oceaan werd in oktober 2025 gelanceerd als het centrale platform om de betrokkenheid van de particuliere sector te stroomlijnen en te versterken, zodat EU-bedrijven investeringsvoorstellen kunnen indienen via nationale teams[4] in de EU-lidstaten. De Global Gateway-bedrijfsadviesgroep heeft de samenwerking met de Europese particuliere sector verder versterkt.

In Noord-Afrika en het Midden-Oosten biedt het pact voor het Middellandse Zeegebied, dat in oktober 2025 is aangenomen, het nieuwe politieke kader voor Global Gateway in de regio. In 2025 werd 662 miljoen EUR aan investeringen goedgekeurd, waarmee naar verwachting meer dan 7 miljard EUR aan investeringen zullen worden gemobiliseerd, waardoor de totale verwachte mobilisatie in het zuidelijke Middellandse Zeegebied tussen 2021 en 2025 op 30 miljard EUR zal uitkomen. In de Westelijke Balkan, Turkije en de regio van het oostelijk nabuurschap werd tussen 2021 en 2025 bijna 40 miljard EUR aan verwachte investeringen gemobiliseerd.

Humanitaire hulp

In 2025 werd met de humanitaire hulp en civiele bescherming van de EU gereageerd op een uitzonderlijk hoog niveau van mondiale behoeften. De EU is een principiële donor, die zich laat leiden door de humanitaire beginselen van menselijkheid, neutraliteit, onpartijdigheid en onafhankelijkheid. Samen verstrekken de EU en haar lidstaten het grootste deel van de wereldwijde humanitaire financiering (34 % in 2025), waarbij de EU in 2025 meer dan 2,57 miljard EUR heeft uitgetrokken voor op behoeften gebaseerde humanitaire hulp in 110 landen, naast meer dan 245 miljoen EUR voor het

[2] De wereldwijde ODA omvat hier de ODA die collectief door de EU en alle andere donorlanden werd gemeld.

[3] https://international-partnerships.ec.europa.eu/investment-hub_nl.

[4] Nationale overheidsbrede coördinatiemechanismen voor de samenwerking met de particuliere sector.

Uniemechanisme voor civiele bescherming (Union Civil Protection Mechanism, UCPM) en aanverwante capaciteiten.

De wereldwijde hongercrisis is nog steeds kritiek. Als reactie op de wereldwijde honger werd ongeveer 600 miljoen EUR toegewezen aan humanitaire voedsel- en voedingsbijstand, in een context waarin 295 miljoen mensen te kampen hadden met acute voedselonzekerheid en waarin hongersnood werd bevestigd in Gaza en Sudan.

De belangrijkste oorzaken van de huidige humanitaire crisis zijn conflicten, onveiligheid en de gevolgen van de klimaatverandering. In de gewapende conflicten die momenteel plaatsvinden, blijven schendingen van het internationaal humanitair recht wijdverbreid. Zo is de Europese Commissie in 2025 doorgegaan met het financieren en bepleiten van een gunstiger klimaat voor principiële humanitaire hulp in de context van toenemende schendingen van het internationaal humanitair recht en toenemende belemmeringen voor principiële humanitaire toegang.

Via de capaciteit voor de Europese humanitaire respons, omgedoopt tot ReliefEU, werd strategische logistieke steun verleend in de vorm van humanitaire luchtbrugoperaties, voorraadvorming, opslag en vervoersdiensten. In 2025 heeft ReliefEU humanitaire hulp verleend in crises en conflictgebieden, waaronder Gaza, Sudan, de Democratische Republiek Congo en Myanmar, in nauwe samenwerking met humanitaire partners en het UCPM. In 2025 werd meer dan 110 miljoen EUR toegewezen aan ReliefEU-operaties, waarmee in totaal 6 780 metrische ton aan hulp werd verstrekt en werd gereageerd op 20 crises in 18 landen.

De externe aspecten van civiele bescherming maken integraal deel uit van de respons van de EU op noodsituaties en vormen een aanvulling op humanitaire hulp en ontwikkelingssamenwerking door de verlening van snelle, gecoördineerde bijstand in geval van natuurrampen en door de mens veroorzaakte rampen over de hele wereld. Het UCPM werd bijvoorbeeld geactiveerd naar aanleiding van de ebola-uitbraak in de Democratische Republiek Congo, ernstige overstromingen in Kaapverdië en de aardbeving met een kracht van 7,7 op de schaal van Richter in Myanmar in maart 2025.

THEMATISCH OVERZICHT

Menselijke ontwikkeling

Armoedebestrijding bleef centraal staan in de werkzaamheden van de Commissie. Momenteel leeft rond de 10,3 % van de wereldbevolking onder de grens van extreme armoede van 3 USD per dag. Tussen 2021 en 2024 werd met 8,1 % van de door de EU gefinancierde ODA (meer dan 26,6 miljard EUR) rechtstreeks bijgedragen aan SDG 1 inzake de uitbanning van armoede.

Humanitaire actie op gezondheidsgebied bleef van essentieel belang om levens te beschermen en ontwikkelingsresultaten te behouden. In 2025 heeft de EU ongeveer 400 miljoen EUR toegewezen aan humanitaire gezondheidszorg, een recordniveau, met bijzondere aandacht voor de versterking van de gezondheidszorgstelsels en de paraatheid voor epidemieën, de bevordering van basis- en universele gezondheidszorg, met inbegrip van de gezondheid van vrouwen, terwijl zij tegelijkertijd inspeelde op een verkrappend mondiaal financieringsklimaat voor gezondheidszorg en de toenemende behoeften in kwetsbare en door conflicten getroffen landen.

De EU heeft haar rol als toonaangevende mondiale pleitbezorger van de bevordering van hoogwaardig onderwijs als mensenrecht en als motor van duurzame ontwikkeling geconsolideerd, door acties in ongeveer zeventig partnerlanden te ondersteunen. Met Erasmus+ is bijgedragen aan capaciteitsopbouw en de ontwikkeling van vaardigheden, via samenwerkingsprojecten met instellingen voor hoger onderwijs en beroepsonderwijs en jongerenorganisaties (177,1 miljoen EUR in 2025) en via mobiliteitsbeurzen voor personeel in het hoger onderwijs en studenten (260,9 miljoen EUR).

In 2025 heeft de EU gendergelijkheid verder geconsolideerd als horizontale prioriteit in haar externe optreden, in overeenstemming met het EU-genderactieplan III[5], onder meer door bijvoorbeeld de “voor vrouwen, door vrouwen”-aanpak te integreren in alle door de EU gefinancierde programma’s voor basisbehoeften en levensonderhoud in Afghanistan, om ervoor te zorgen dat de hulp vrouwen daadwerkelijk bereikt en dat zij een betekenisvolle rol spelen in het verstrekkingsproces.

Bijna de helft van de wereldbevolking heeft geen toegang tot veilige sanitaire voorzieningen. In 2025 bleef de EU duurzame activiteiten op het gebied van water, sanitaire voorzieningen en hygiëne ondersteunen, in overeenstemming met de in 2025 aangenomen Europese strategie voor waterweerbaarheid[6], met inbegrip van langetermijninvesteringen in het kader van Global Gateway in ongeveer vijftig landen, waarbij de particuliere sector werd gemobiliseerd, en via humanitaire bijstand in crisissituaties.

Schone transitie en klimaatbestendigheid

In overeenstemming met de Overeenkomst van Parijs, de Europese Green Deal[7] en de Global Gateway-strategie[8] is de EU partnerlanden blijven ondersteunen bij het verbeteren van de toegang tot duurzame energie, de decarbonisatie en de aanpassing aan de klimaatverandering. Het externe optreden was gericht op het opschalen van de opwekking van hernieuwbare energie, het verbeteren

[5] JOIN(2020) 17;https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020JC0017
[6] COM(2025) 280; https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:52025DC0280
[7] De Europese Green Deal — Europese Commissie.
[8] JOIN/2021/30; https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:52021JC0030

van de energie-efficiëntie en het verbeteren van de regionale energieconnectiviteit, waarbij het creëren of versterken van afhankelijkheden werd vermeden, en klimaatbestendigheid en rampenrisicovermindering werden ondersteund.

De uitvoering van het groene energie-initiatief Afrika-Europa bleef vruchten afwerpen. De EU leidde samen met Zuid-Afrika ook een campagne[9] om investeringen in hernieuwbare energie in Afrika te mobiliseren, die een jaar duurde en die resulteerde in 15,5 miljard EUR, waarvan 15,1 miljard EUR van Team Europa.

De EU bleef circulaire en hulpbronnenefficiënte stedelijke economieën bevorderen. In 2025 werden acties op het gebied van de circulaire economie ondersteund via mondiale initiatieven in meer dan 40 landen en via regionale en nationale initiatieven in nog eens meer dan 80 landen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika en het Caribisch gebied, waarmee werd bijgedragen tot duurzamere productie- en consumptiepatronen. De nadruk verschoof van beleidsdialogen naar hervormingen, partnerschappen en investeringen die partnerlanden helpen de druk op hulpbronnen te verminderen, hoogwaardige banen te creëren en waardeketens te versterken, terwijl tegelijkertijd veerkrachtige economische betrekkingen met de EU mogelijk worden gemaakt.

De EU heeft haar acties op het gebied van duurzame en ontbossingsvrije waardeketens opgevoerd. Via DESIRA+ en aanverwante agrovoedingsprogramma's heeft de EU waardeketens voor cacao, koffie, cashewnoten en "vergeten gewassen" ondersteund, kleine boeren aan markten gekoppeld, de bodem verbeterd en de agrobosbouw bevorderd.

Op het gebied van kritieke grondstoffen heeft de EU duurzame, veilige en veerkrachtige toeleveringsketens ondersteund, met inbegrip van projecten die bijdragen tot de benchmarks van de verordening kritieke grondstoffen[10] voor inkoop, verwerking, recycling en diversificatie, en heeft zij een specifieke faciliteit voor kritieke grondstoffen operationeel gemaakt om projecten te koppelen aan afnemers en financiers.

De EU en haar lidstaten spelen een leidende rol in de internationale klimaatfinanciering als 's werelds grootste verstrekkers van klimaatfinanciering aan ontwikkelingslanden. Zo worden met EFDO+-garanties en -blending klimaatinvesteringen ondersteund, onder meer via Climate Investor-fondsen, waarbij ten minste vijftig projecten voor mitigatie- en aanpassingsinfrastructuur worden uitgevoerd. De EU-advieshub voor duurzame financiering heeft de ontwikkeling van kaders voor groene obligaties ondersteund om particulier kapitaal te helpen mobiliseren voor klimaatgerichte investeringen.

Digitalisering, wetenschap, technologie, innovatie en infrastructuur

In de tweede helft van 2025 is de EU begonnen met de uitvoering van de gezamenlijke mededeling over een internationale digitale strategie voor de EU[11], die in juni 2025 werd aangenomen en waarin een alomvattende visie op een wederzijds voordelige digitale transformatie is uiteengezet, geschraagd door een geïntegreerd EU-technologieaanbod dat veilige connectiviteit, betrouwbare artificiële intelligentie (AI), cyberbeveiliging, ruimtegebaseerde diensten, betrouwbare digitale infrastructuur en digitale openbare infrastructuur combineert.

[9] https://commission.europa.eu/topics/international-partnerships/global-gateway/energy-africa_nl
[10] PB L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj.
[11] JOIN(2025) 140 van 5 juni 2025; https://digital-strategy.ec.europa.eu/nl/library/joint-communication-international-digital-strategy-eu.

In alle regio's zijn met digitale projecten in het kader van de digitale pijler van Global Gateway internationale onderzoeks- en innovatie-ecosystemen en belanghebbenden ondersteund en gemobiliseerd, terwijl met specifieke hubs en platforms werd bijgedragen tot kennisdeling en technische expertise, zoals het EU-LAC High Performance Computing Network.

Duurzaam vervoer bleef een centraal aandachtspunt van het externe optreden van de EU, ter ondersteuning van groenere en veerkrachtigere verbindingen. Langs de twaalf Afrikaanse prioritaire corridors, de trans-Kaspische vervoerscorridor, de corridor India-Midden-Oosten-Europa, en in Azië, Latijns-Amerika en het Caribisch gebied, alsook in het oosten (bv. solidariteitscorridors die Oekraïne en Moldavië met de EU verbinden) en de regio's van het zuidelijk nabuurschap, wordt geïnvesteerd in de sectoren spoorvervoer, wegvervoer, zeevervoer, stedelijke mobiliteit, logistieke infrastructuur en luchtvaart.

Global Gateway helpt ook het wereldwijde vervoer koolstofvrij te maken door middel van gerichte groene investeringen en initiatieven zoals het vlaggenschipinitiatief "Duurzame luchtvaartbrandstoffen" (met activiteiten in heel Afrika en India), de mondiale centra voor samenwerking inzake maritieme technologie en het initiatief voor groene scheepvaartcorridors en hubs, aan de hand waarvan partnerlanden worden ondersteund bij de uitvoering van de klimaatdoelstellingen van de Internationale Maritieme Organisatie en de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie.

Er werd een mechanisme voor vroegtijdige investeringen opgezet om subsidies te verstrekken aan EU-bedrijven die zich in de beginfase van projecten op het gebied van duurzaam vervoer, stedelijke ontwikkeling, energie en AI bevinden, om het risico te helpen verminderen dat innovatie met zich meebrengt en verdere financiering aan te trekken.

Op multilateraal niveau heeft de EU vooruitgang geboekt met de uitvoering van het mondiaal digitaal pact van de VN en heeft zij zich openlijk en constructief opgesteld tijdens de mondiale dialoog over AI-governance. De evaluatie van de Wereldtop over de informatiemaatschappij, twintig jaar na dato, was een belangrijke mijlpaal voor de mondiale digitale governance.

Duurzame groei en werkgelegenheid

In 2025 heeft de EU duurzame en inclusieve economische groei bevorderd, door het ondernemingsklimaat te verbeteren en particuliere investeringen voor hoogwaardige banen te mobiliseren via de Global Gateway-strategie en de Europese financiële architectuur voor ontwikkeling. Bij externe acties werden beleidsdialoog, begrotingssteun en risicodelingsinstrumenten gecombineerd met gerichte maatregelen voor vaardigheden, waardeketens en verantwoord ondernemerschap.

De samenwerking met de Europese particuliere sector werd geïntensiveerd. Naast de Global Gateway-investeringshub en de Global Gateway-bedrijfsadviesgroep faciliteerden de EU-bedrijfsfora netwerken en het sluiten van deals tussen Europese bedrijven en regeringen van partnerlanden.

In 2025 werden 20 nieuwe EFDO+-garanties[12] ondertekend met verschillende instellingen voor ontwikkelingsfinanciering, voor een totaal garantiebedrag van meer dan 3 miljard EUR; de uitrol ging van start met 63 verrichtingen die in 2025 werden ondertekend. Blendingverrichtingen die in 2025 zijn goedgekeurd, zullen naar verwachting ongeveer 18 miljard EUR aan investeringen genereren.

[12] Het Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling+.

Onderwijs- en vaardighedenprogramma's (met inbegrip van kansgericht(e) beroepsonderwijs en -opleiding en hoger onderwijs) werden steeds meer afgestemd op sectoren die in het kader van Global Gateway prioriteit hebben gekregen, zoals zes nieuwe kansgerichte projecten voor beroepsonderwijs en -opleiding die in meerdere Afrikaanse landen van start zijn gegaan om opleidingen af te stemmen op de behoeften van de arbeidsmarkt.

Het systematische gebruik van de indicatoren gender, handicap en ongelijkheid heeft ertoe bijgedragen dat bij investeringen rekening wordt gehouden met verdelingseffecten, de economische empowerment en inclusie van vrouwen wordt bevorderd en onderbediende gemeenschappen met elkaar worden verbonden.

Migratie en gedwongen ontheemding

De EU heeft in alle regio's haar op mensenrechten gebaseerde aanpak van migratie versterkt door interne richtsnoeren en afgestemde procedures vast te stellen om het ontwerp, de identificatie, de formulering en de monitoring van migratieacties en de behandeling van vermeende schendingen te verbeteren. De EU heeft haar middelen in toenemende mate ingezet om haar migratiedoelstellingen bij partnerlanden te bevorderen. De EU heeft dialogen over strategische partnerschappen gevoerd met belangrijke partners over alle aspecten van migratie en gedwongen ontheemding, ondersteund door EU-financiering, in overeenstemming met de Europese strategie voor asiel- en migratiebeheer[13].

Dankzij de versterking van onze migratiepartnerschappen daalde het aantal irreguliere grensoverschrijdingen aan de buitengrenzen van de EU tot ongeveer 179 000 in 2025, een kwart minder dan in 2024, en daalde ook het aantal asielaanvragen in de Unie in 2025 met ongeveer 19 % ten opzichte van 2024, deels als gevolg van nauwere samenwerking met partnerlanden. Voortbouwend op het migratiepartnerschap met Mauritanië dat in 2024 is aangenomen, werden bijvoorbeeld alle acties in het steunpakket van 210 miljoen EUR uitgevoerd, waardoor de capaciteit van Mauritanië om migratie en gedwongen ontheemding te beheren en economische kansen te creëren in de getroffen regio's aanzienlijk werd versterkt. Deze middelen werden ook gemobiliseerd in het kader van de aanpak van het flexibele NDICI-initiatief, die opnieuw van cruciaal belang blijkt te zijn om samenwerking op het gebied van migratie aan te moedigen.

De EU heeft ook haar werkzaamheden ter bestrijding van migrantensmokkel en mensenhandel opgevoerd. Zo droeg een wereldwijde actie inzake de financiële en digitale dimensie van migrantensmokkel bij tot de wereldwijde alliantie ter bestrijding van migrantensmokkel. Deze actie maakte deel uit van een financieringspakket van 78 miljoen EUR dat in december 2025 werd aangekondigd.

Ongeveer 5,8 miljoen migranten, vluchtelingen, intern ontheemden en leden van de gastgemeenschap werden beschermd of bijgestaan met EU-steun in het kader van het huidige meerjarig financieel kader voor de periode 2021-2027.

In 2025 was ongeveer 15 % van de begroting voor humanitaire hulp bestemd voor bescherming, met een sterke nadruk op vluchtelingen en intern ontheemden in crises zoals Oekraïne, Gaza, Sudan, Syrië, Afghanistan en de Hoorn van Afrika. In 2025 werd ongeveer 87 % van de financiering voor humanitaire hulp toegewezen aan projecten die voorzien in de behoeften van gedwongen ontheemden. De EU

[13] Europese strategie voor asiel- en migratiebeheer, COM (2026) 45 final.

bleef zich inzetten voor hervestiging en toelating op humanitaire gronden en bleef steun verlenen aan het noodtransitmechanisme in Rwanda en de Faciliteit voor de ondersteuning van vluchtelingen in Turkije.

Democratisch bestuur en mensenrechten, vrede en veiligheid

Naast veel bilaterale en regionale interventies bleef het thematische programma voor vrede, stabiliteit en conflictpreventie van NDICI — Europa in de wereld gericht op conflictpreventie en vredesopbouw en op het aanpakken van mondiale en transregionale bedreigingen[14]. Eind 2025 liepen er 78 acties op het gebied van conflictpreventie, vredesopbouw en crisisparaatheid. Daarnaast werden er 18 nieuwe acties goedgekeurd die gericht waren op mondiale vredes- en veiligheidskwesties, en 14 nieuwe acties met betrekking tot mondiale bedreigingen.

Terrorismebestrijding en de preventie van gewelddadig extremisme werden versterkt aan de hand van instrumenten zoals de Global Terrorist Threat Facility van de EU en de VN[15], in het kader waarvan onder meer gerichte steunpakketten werden verstrekt aan Irak, Oezbekistan, Nigeria en Somalië, en met werkzaamheden op het gebied van multilaterale justitiële samenwerking met de Liga van Arabische Staten.

Verkiezingsondersteuning en verkiezingswaarneming spelen een sleutelrol bij het bevorderen van vreedzame, inclusieve en geloofwaardige verkiezingsprocessen. In 2025 werden volledige verkiezingswaarnemingsmissies uitgevoerd in Bolivia, Ecuador, Guyana, Honduras, Kosovo*, Malawi en de Filipijnen, missies van verkiezingsdeskundigen in Kosovo, Irak en Suriname, en vervolgmissies in Colombia, Guatemala, Kenia, Lesotho, de Maldiven, Nigeria en Oost-Timor, om de democratische instellingen te helpen versterken, het vertrouwen van het publiek in verkiezingsprocessen op te bouwen en fraude, intimidatie en geweld tegen te gaan.

In kwetsbare en door conflicten getroffen gebieden bleef de EU flexibel en wendbaar optreden, waarbij zij nauw samenwerkte met lokale partners, maatschappelijke organisaties, jongeren- en vrouwenorganisaties om de veerkracht te versterken en vrede te bevorderen, waarbij de voorkeur werd gegeven aan een “Team Europa”-aanpak. In het kader van wereldwijde initiatieven ter bescherming van de ruimte voor het maatschappelijk middenveld, zoals het “EU-systeem voor een stimulerende omgeving”, werden trends gemonitord en capaciteiten van het maatschappelijk middenveld opgebouwd in tachtig landen.

De EU heeft haar algemene veiligheids- en defensieaanpak versterkt, onder meer door middel van initiatieven zoals Readiness 2030 en het SAFE-instrument. De Europese Vredesfaciliteit bleef centraal staan in de veiligheidsrespons van de EU, maar de uitgaven met gevolgen op militair of defensiegebied werden nog steeds buiten de EU-begroting gefinancierd. In alle regio’s werden missies en operaties in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid georganiseerd, naast instrumenten voor snelle crisisrespons, om de onmiddellijke en langetermijngevolgen van conflicten aan te pakken, onder meer in het Midden-Oosten, Afrika en het nabuurschap. In 2025 versterkte de EU haar samenwerking met partners door veiligheids- en defensiepartnerschappen te sluiten met het Verenigd Koninkrijk en Canada.

[14] https://science4peace.jrc.ec.europa.eu/#/Home/CET/Map.

[15] https://www.un.org/counterterrorism/en/EU-UN-Global-Terrorism-Threats-Facility.

* Deze benaming laat de standpunten over de status van Kosovo onverlet en is in overeenstemming met Resolutie 1244 (1999) van de VN-Veiligheidsraad en het advies van het Internationaal Gerechtshof over de onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo.

MONDIALE REIKWIJDTE

Afrika bezuiden de Sahara

In 2025 hebben de EU en Afrika hun strategisch partnerschap op het gebied van handel, investeringen, vrede en veiligheid, de groene transitie en de digitale transformatie verder geconsolideerd. De gezamenlijke visie voor 2030[16] bleef de leidraad voor de samenwerking, met het Global Gateway-investeringspakket Afrika-Europa als kern, naast werkzaamheden op het gebied van vrede, veiligheid en bestuur, migratie en mobiliteit, en doeltreffend multilateralisme. De derde ministeriële bijeenkomst tussen de EU en de Afrikaanse Unie (AU) en de zevende top tussen de AU en de EU, die in 2025 samen met het AU-EU Business Forum en het Civil Society Organisations-Youth Forum werd gehouden, vonden plaats ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het partnerschap. De EU en de Organisatie van staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan hebben hun politieke samenwerking geïntensiveerd en verder gewerkt aan de uitvoering van de Overeenkomst van Samoa.

In 2025 bleef de EU de belangrijkste partner van Afrika op het gebied van handel, investeringen, vrede en veiligheid, de belangrijkste verstrekker van officiële ontwikkelingshulp en een van de voornaamste donoren van humanitaire hulp. De handel van de EU met het continent bedroeg 360 miljard EUR, wat neerkomt op 33 % van de totale handel van Afrika. De voorraad buitenlandse directe investeringen van de EU bedroeg in totaal 250 miljard EUR. Eind 2025 bedroeg de steun van de EU aan Afrikaanse landen via de Europese Vredesfaciliteit in totaal 400 miljoen euro.

De steun voor de operationalisering van de Afrikaanse continentale vrijhandelszone is toegenomen als gevolg van de bijstand op het gebied van handelsfacilitatie, douane en normen. Met het groene energie-initiatief Afrika-Europa en de campagne “Scaling up renewables in Africa” werden de werkzaamheden op het gebied van hernieuwbare energie en regionale elektriciteitsintegratie uitgebreid, met inbegrip van netverbeteringen en investeringen in zonne- en windenergie. Het NaturAfrica-programma werd voortgezet in zes prioritaire habitatregio’s, terwijl Team Europa-initiatieven inzake grensoverschrijdend waterbeheer en circulaire economie partnerlanden hielpen zich aan te passen aan de klimaatverandering en de waterzekerheid en WASH-systemen te verbeteren.

In 2025 hebben de projecten voor de modernisering van de Lobito-corridor en de Douala-N’Djamena-corridor, twee Global Gateway-vlaggenschipinitiatieven, aangetoond dat infrastructuur bredere economische ontwikkeling en veerkracht kan ondersteunen, met name in niet aan zee gelegen en kwetsbare gebieden. De lopende uitvoering is succesvol dankzij een sterke Afrikaanse eigen inbreng en gecoördineerde acties van de EU, Afrikaanse partners, financiële instellingen en particuliere investeerders.

Deze inspanningen werden aangevuld met humanitaire hulp: in 2025 heeft de EU gereageerd op de grootste ontheemdingscrisis ter wereld in Sudan (meer dan 10 miljoen intern ontheemden) door meer dan 273 miljoen EUR toe te wijzen als reactie op de crisis (waaronder meer dan 161 miljoen EUR alleen al in Sudan) en 157 miljoen EUR in de Hoorn van Afrika om droogte, voedselonzekerheid en ontheemding aan te pakken. De EU is ook betrokken gebleven bij de centrale Sahel, waarbij zij gedwongen ontheemding heeft aangepakt, en in het gebied van de Grote Meren, waar gezondheidszorg wordt aangeboden in de context van epidemieën en gewapend geweld.

[16] https://www.consilium.europa.eu/media/54412/final_declaration-en.pdf.

Azië en de Stille Oceaan

In 2025 heeft de EU haar inzet in Oost-Azië, Zuidoost-Azië en Zuid-Azië verder verdiept, waarbij zij de alomvattende regionale aanpak van de EU-strategie voor de Indo-Pacifische regio[17] heeft geconsolideerd, onder meer door de connectiviteit op energiegebied en partnerschappen voor een rechtvaardige energietransitie te bevorderen.

Het Global Gateway-vlaggenschipinitiatief "Energy Connectivity in South Asia" laat zien hoe de EU duurzame groei, de groene transitie en regionale integratie met elkaar verbindt door de ontwikkeling van een grensoverschrijdende elektriciteitsmarkt te ondersteunen.

Een belangrijke mijlpaal van Global Gateway was de ondertekening van de digitale corridor "Blue Raman" tussen de EU, Afrika en India[18], die de veerkrachtige onderzeese kabelconnectiviteit en een veilige, gediversifieerde mondiale gegevensarchitectuur zal versterken. De EU heeft ook een initiatief van 42 miljoen EUR goedgekeurd om het gebruik van Copernicus-gegevens in Azië en de Stille Oceaan te versterken, ter ondersteuning van empirisch onderbouwde besluitvorming over klimaat en ruimtelijke ordening.

Tijdens de eerste top EU-Centraal-Azië in april 2025 kondigde de EU een Global Gateway-investeringspakket van Team Europa van 12 miljard EUR aan, vergezeld van een intentieverklaring over kritieke grondstoffen, gericht op duurzaam vervoer, groene energie, digitale connectiviteit en water. Dit resulteerde in acht nieuwe contracten om multimodale verbindingen tussen Centraal-Azië en Europa te verbeteren.

Tijdens het eerste handelsforum EU-Stille-Oceaangebied in Fiji kondigde de EU bijna 300 miljoen EUR aan Global Gateway-investeringen aan voor klimaatbestendigheid, duurzame groei, vervoer, digitale connectiviteit, water, hernieuwbare energie en handelsontwikkeling in het hele Stille Oceaangebied, waarbij de groen-blauwe alliantie[19] het vlaggenschip voor de regio werd gemaakt.

De EU verstrekte in 2025 meer dan 163 miljoen EUR aan levensreddende bijstand in Afghanistan en leverde 390 ton medische en voedingsgoederen om de behoeften van het Afghaanse volk te verlichten.

Noord- en Zuid-Amerika en het Caribisch gebied

De vierde top tussen de Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caribische Staten (Celac) en de EU vond in november 2025 plaats in Colombia, samen met fora voor het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven. De leiders bevestigden het strategische belang van het partnerschap tussen de EU en Celac en stelden prioriteiten vast, onder meer in het kader van de Global Gateway-investeringsagenda EU-LAC. Ondanks een uitdagende geopolitieke context hebben de EU en Celac een gezamenlijke verklaring en twee aanvullende verklaringen over de veiligheid van de burger en zorg aangenomen, waarin zij hun gezamenlijke inzet voor multilateralisme, handel en investeringen, de groene en de digitale transitie, sociale inclusie en samenwerking op het gebied van veiligheid, justitie en de bestrijding van grensoverschrijdende georganiseerde criminaliteit onderstreepten.

[17] https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-indo-pacific-strategy_en.
[18] https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway/eu-africa-india-digital-corridor_nl.
[19] https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway/green-blue-alliance-pacific_nl.

Tegen 2025 omvatte de uitvoering van de Global Gateway-investeringsagenda EU-LAC meer dan tachtig projecten die de positie van de EU als toonaangevende investeerder in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied bevestigden en de kracht van de "Team Europa"-aanpak onder de aandacht brachten. Vlaggenschipinitiatieven zijn onder meer regionale elektriciteitsintegratie, het initiatief voor CondoSat-satellietconnectiviteit en het EU-LAC-supercomputernetwerk voor AI. Sinds mei 2025 heeft de EU de status van permanent waarnemer in de Latijns-Amerikaanse en Caribische Energieorganisatie[20] om gezamenlijk vooruitgang te boeken op het gebied van de transitie naar schone energie en duurzaam beleid.

De samenwerking tussen de EU en de Caribische partners werd ook verdiept in het kader van de Overeenkomst van Samoa en het Protocol voor het Caribisch gebied daarbij, waarbij de politieke dialoog en de ontwikkelingssamenwerking werden verankerd in een hernieuwd partnerschap voor de lange termijn.

In het Caribisch gebied zijn in het kader van het Sargassum-initiatief van Global Gateway nationale routekaarten voor de valorisatie van sargassum ontwikkeld, waarmee van een milieuprobleem een aanzienlijke economische kans wordt gemaakt.

De samenwerking met de VS was gericht op samenwerking met verschillende categorieën en niveaus van belanghebbenden die niet tot de federale autoriteiten behoren, via publieksdiplomatie, samenwerking tussen steden en voorlichtingsacties op onderwijsgebied. Via de samenwerking met Canada positioneerde de EU zich als betrouwbare partner op belangrijke prioritaire gebieden zoals handel, digitalisering en defensie en veiligheid. De samenwerking met beide landen was ook gericht op Arctische aangelegenheden (stedelijke en regionale samenwerking in het noordpoolgebied en jongerenparticipatie).

In en rond Venezuela, waar 58,6 % van de bevolking met extreme armoede te kampen heeft, was de EU in 2025 de belangrijkste donor van humanitaire hulp en verstrekte zij meer dan 52 miljoen EUR.

In Barbados werd een nieuwe humanitaire voorraad aangelegd om het snellereactievermogen van de EU voor tropische cyclonen, overstromingen en aardbevingen in het Caribisch gebied en naburige regio's te versterken.

Uitbreiding van de EU (Westelijke Balkan, Turkije, Oekraïne, Republiek Moldavië, Georgië)

In het uitbreidingspakket 2025, dat in november werd goedgekeurd, werd bevestigd dat uitbreiding hoog op de EU-agenda blijft staan en dat de toetreding van nieuwe lidstaten steeds meer binnen bereik ligt, mits de partners fundamentele hervormingen doorvoeren.

In de Westelijke Balkan hebben de meeste partners gestage vooruitgang geboekt met betrekking tot de fundamentele aspecten van het toetredingsproces, waarbij Montenegro en Albanië dichter bij de doelstelling van afronding van de onderhandelingen zijn gekomen. Voor Oekraïne en de Republiek Moldavië werd het screeningproces (technisch onderzoek van het EU-acquis) in 2025 afgesloten en oordeelde de Commissie dat de clusters fundamentele kwesties, interne markt en externe betrekkingen klaar waren om te worden geopend. Georgië blijft formeel een kandidaat-lidstaat, maar recente acties van de Georgische autoriteiten hebben ertoe geleid dat het toetredingsproces de facto

[20] https://www.olade.org/en/.

is stopgezet. Turkije bleef een partner van strategisch belang en een kandidaat-lidstaat, ondanks het feit dat de toetredingsonderhandelingen nog steeds stillagen.

De Commissie heeft “eAccession”, een innovatief AI-instrument, ontwikkeld om kandidaat-lidstaten te helpen de aanpassing van de regelgeving te versnellen en tegelijkertijd tijd en middelen te besparen.

De EU heeft de ondersteuning van regionale economische integratie voortgezet, onder meer door de modernisering van betalingssystemen en de opname van Albanië, Montenegro en Noord-Macedonië in de SEPA-regelingen door de Europese Betalingsraad in oktober 2025, waardoor de transactietijden en de kosten voor burgers en bedrijven aanzienlijk werden gereduceerd.

De faciliteit voor Oekraïne en de groeiplannen voor de Westelijke Balkan en de Republiek Moldavië illustreren hoe de EU politieke inzet, financiële steun en conditionaliteit combineert om de convergentie met de EU te versnellen. De faciliteiten bestaan uit 6 miljard EUR aan subsidies en leningen voor de Westelijke Balkan en 1,9 miljard EUR voor Moldavië, met financiering die verband houdt met de uitvoering van gezamenlijk overeengekomen hervormingsagenda’s en de geleidelijke integratie in geselecteerde gebieden van de eengemaakte markt. Eind 2025 waren voor alle partners hervormingsagenda’s vastgesteld en was de voorfinanciering uitbetaald aan Albanië, Montenegro, Noord-Macedonië, Servië en Moldavië.

De volledige afstemming van de partners op het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid en het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, met inbegrip van de beperkende maatregelen van de EU, werd bevorderd en de EU reageerde op de verzoeken van de partners om hun weerbaarheid en veiligheid tegen hybride en andere dreigingen te versterken.

De EU handhaafde aanzienlijke steun voor vluchtelingen in Turkije door in het kader van de begroting voor 2025-2027 1,3 miljard EUR aan steun voor vluchtelingen vast te leggen, terwijl in 2025 een nieuwe “visumcascaderegeling” werd ingevoerd om het reizen voor bonafide Turkse reizigers in het Schengengebied te vergemakkelijken.

Europees nabuurschap

Oostelijk nabuurschap van de EU

In het oostelijk nabuurschap, waar de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne gaande is, is de EU bilaterale of regionale contacten blijven onderhouden met partnerlanden in de regio (Armenië, Azerbeidzjan, Belarus, Georgië, Moldavië en Oekraïne). Het Oostelijk Partnerschap bleef alle deelnemers een beproefd en efficiënt samenwerkingskader bieden. Wat Belarus betreft, handhaafde de EU haar beleid om druk uit te oefenen op de autoriteiten en tegelijkertijd burgers, het maatschappelijk middenveld en onafhankelijke media te ondersteunen.

In het kader van het programma “Support to Advanced Learning and Training (SALT I-III)” wordt bijstand verleend aan Belarussische studenten, docenten en onderzoekers die gedwongen zijn het regime te ontvluchten. Het is een strategisch belangrijk initiatief om het intellectuele potentieel van Belarus te behouden.

De Global Gateway-strategie en de meerjarige actieplannen 2025-2027 voor het oostelijk nabuurschap bleven van cruciaal belang voor de ondersteuning van veerkracht, connectiviteit en sociaal-economische ontwikkeling. De onlangs goedgekeurde meerjarige actieplannen (exclusief bijstand aan Oekraïne) beliepen in totaal 668,2 miljoen EUR aan vastleggingen.

In mei werd een nieuwe strategische aanpak voor het Zwarte Zeegebied[21] aangenomen en in oktober werd een connectiviteitsagenda goedgekeurd, die Europa via het Zwarte Zeegebied, Turkije en de zuidelijke Kaukasus met Centraal-Azië verbindt en een belangrijke basis biedt voor nauwere samenwerking met partners in de zuidelijke Kaukasus op het gebied van duurzaam vervoer, energie en digitale verbindingen.

Zuidelijk nabuurschap van de EU en het Midden-Oosten en de Golfregio

Een welvarend, verbonden, veerkrachtig, vreedzaam en stabiel gebied bestaande uit Noord-Afrika, het Midden-Oosten en de Golfregio is in het strategische belang van de EU.

In 2025 heeft de EU zich toegerust met nieuwe instrumenten, met name het pact voor het Middellandse Zeegebied[22] en de lancering van een aantal strategische en brede partnerschappen, om te zorgen voor coherentere, impactgerichte maatregelen in de hele regio. Een speciaal directoraat-generaal Midden-Oosten, Noord-Afrika en de Golfregio van de Commissie werd volledig operationeel als hub voor de betrekkingen van de Commissie met 19 partnerlanden.

De ernstige humanitaire crisis, de grootschalige verwoesting en de toenemende instabiliteit in het hele Midden-Oosten als gevolg van de oorlog in Gaza hield aan. De EU heeft in november 2025 de eerste bijeenkomst van de donorgroep voor hulp aan Palestina bijeengeroepen, en tegelijkertijd een alomvattend programma voor het herstel en de veerkracht van Palestina voor 2025-2027 ingediend en beperkende maatregelen voorgesteld als reactie op acties die de tweestatenoplossing ondermijnen.

De EU is nog steeds de grootste internationale donor en verstrekker van humanitaire hulp aan de Palestijnen, met een totaalbedrag van 220 miljoen EUR aan humanitaire noodhulp in 2025. Naast financiering bleef de EU operationele steun verlenen via luchtbrugvluchten, medische evacuaties en acties voor vrachtvervoer over de weg.

In de Golfregio werden strategische partnerschapsovereenkomsten aangeboden aan alle zes leden van de Samenwerkingsraad van de Golf; eind 2025 hadden vijf landen positief gereageerd en waren onderhandelingen gestart met de Verenigde Arabische Emiraten en Qatar.

Het onderzeese kabelsysteem Medusa is een transformatief project voor regionale en internationale telecommunicatie, dat zal zorgen voor veerkrachtige connectiviteitsroutes met een hoge capaciteit tussen Europa en Noord-Afrika.

Landen en gebieden overzee (LGO)

De 13 LGO zijn niet-soevereine entiteiten die bijzondere constitutionele banden met Denemarken, Frankrijk en Nederland onderhouden en integraal deel uitmaken van de bredere Europese familie. De gebieden spelen een steeds belangrijkere strategische rol voor de EU, omdat ze voordelen bieden zoals uitgestrekte exclusieve economische zones, toegang tot belangrijke natuurlijke hulpbronnen, waaronder kritieke grondstoffen, en belangrijke maritieme zones en zeeroutes.

In het Besluit betreffende de LGO-associatie, met inbegrip van Groenland (LGO-besluit) wordt voor de periode 2021-2027 een bedrag van 500 miljoen EUR gereserveerd om de economische en sociale

[21] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_25_1348.
[22] JOIN(2025) 26 van 16 oktober 2025, https://north-africa-middle-east-gulf.ec.europa.eu/joint-communication-pact-mediterranean_nl.

ontwikkeling van de LGO te ondersteunen en de klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit aan te pakken. De Commissie heeft een wijziging van het LGO-besluit voorgesteld, die inhoudt dat de aan de LGO toegewezen middelen voor de periode 2028-2034 worden verdubbeld tot 999 miljoen EUR.

In 2025 zijn de betrekkingen met Groenland verder uitgebreid en geïntensiveerd in een context van toegenomen internationale belangstelling voor het noordpoolgebied, onder meer op gebieden als kritieke grondstoffen, hernieuwbare energie, connectiviteit, onderwijs en visserij. Het partnerschap tussen de EU en Groenland stond in het teken van twee beleidsdialogen, bezoeken op hoog niveau en de eerste EU-Greenland Week in Brussel in november.

2025 was het laatste jaar van uitvoering van het eerste actieplan voor het waterbeleid van Frans-Polynesië (2021-2030). De bereikte resultaten omvatten een toename van het aantal gemeenten dat drinkwater levert, voortgezette acties om waterwingebieden te beveiligen en de versterking van het sectorale bestuur door middel van een volledig operationeel technisch comité. Een tweede actieplan is gepland voor de periode 2026-2030.